

ONA TILI VA ADABIYOTDAN UMUMIY O'RTA, O'RTA MAXSUS, KASB-HUNAR VA MAKTABDAN TASHQARI DAVLAT TA'LIM MUASSASALARI PEDAGOG KADRLARINING MALAKA TOIFALARI TEST TIZIMI UCHUN TEST SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur test spetsifikatsiyasining maqsadi pedagog kadrlarning ona tili va adabiyot fanidan bilim darajasini aniqlash uchun qo'llaniladigan test savollari strukturasi va unga qo'yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

Mazkur hujjatga aprobatsiyalar natijasida **qo'shimchalar, o'zgartirishlar va tuzatishlar** kiritilishi mumkin.

I. Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashning test sinovi tartibi

Pedagog kadrlarning ona tili va adabiyot fanidan bilimlarini baholashning test sinovi tartibi kompyuter orqali onlayn tarzida test savollariga javob berishdan iborat.

II. Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashda test sinovi qamrab olgan ona tili va adabiyot fanining mazmun sohalari

Ona tili va adabiyot fanidan pedagog kadrlar bilimlarini baholashda test sinovi topshiriqlari umumiy o'rta ta'lif maktablari ona tili va adabiyot kursining 5-11- sinflari materiallari hamda Davlat ta'lif standartiga mos va turdosh bo'lgan kitoblar asosida **ona tili va adabiyot fanining** quyidagi **mazmun sohalarini** qamrab oladi:

1. Pedagogning ona tili fani bo'yicha **fonetika** bo'limi yuzasidan fonemalar tasnifi va uslubiyatini tushuna olishi, fonetik o'zgarishlarni orfoepik qoidalar nuqtai nazaridan tahlil qila olishi, ohang va urg'uni nutqda qo'llay olishi;

leksikologiya bo'limi yuzasidan so'zlarning o'z va ko'chma ma'nosi, uslubiy xususiyatlari, atamalarni farqlay olishi, ulardan nutqda to'g'ri foydalana olishi, o'zbek tili leksikasining rivojlanishi hamda boyishi manbalari, o'zbek tilida uchraydigan leksik birliklar ma'nosini izohlay olishi;

grammatika bo'limi yuzasidan so'z turkumlari, undov, modal va taqlid so'zlar, ularning otlashishi hamda uslubiy xususiyatlarini tushuna olishi va izohlay olishi, so'z birikmasi gap va uning grammatic belgilari, dialogik nutq belgilari, gap bo'lagining tiplari, sodda va qo'shma gaplar ma'nodoshligini, sintaktik qurilmalarni, ko'chirma gap, matnning o'ziga xos xususiyatlarini farqlay olishi va

muloqotda grammatik hamda sintaktik birliklardan o‘rinli foydalana olishi, matn ustida ishlay olishi.

2. Pedagogning **adabiyot** fani bo‘yicha mustaqil o‘qish uchun tavsiya etilgan asarlarda tasvirlangan voqeа-hodisalar mazmunini tushunishi, asar qahramonlariga munosabat bildira olishi;

xalq og‘zaki ijodi namunalari, mumtoz, zamonaviy hamda jahon adabiyoti namoyandalarining hayotiy va ijodiy faoliyati, ular hamda namunalarini (nasriy, she’riy, dramatik asar yoki ulardan olingan parchani) farqlashi va tahlil qila olishi; badiiy tasvir vositalarini farqlay olishi, ularni berilgan matndan topib, tahlilda foydalana olishi; asarning g‘oyaviy-badiiy xususiyatini tahlil qila olishi; matn ustida ishlay olishi; she’riy san’at turlari, janr xususiyatlarini ajrata olishi;

Eslatma 1: Ona tili va adabiyot fanining bu mazmun sohalari umumiy holda berilgan bo‘lib, ular ona tili va adabiyot fanining amaldagi o‘quv dasturi hamda DTS talablaridan kelib chiqib, yanada aniqlashtiriladi va bir nechta mayda mavzularga bo‘linadi hamda kodifikatorda keltiriladi.

III. Pedagogning ona tili va adabiyotga oid kompetensiyalarini baholash.

Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashda pedagoglar test sinovi topshiriqlari yordamida quyidagi **ko‘nikma turlari** baholanadi:

1. Bilish
2. Tahlil qilish
3. Qo‘llay olish

1. Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovida beriladigan test turlari

Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovi topshiriqlari quyidagi **test turlaridan** iborat bo‘lishi mumkin:

1. Y1-to‘rtta javob variantli, bitta to‘g‘ri javobli test
2. Y2 – moslashtirishni talab qiladigan test topshirig‘i
3. Y3 – har bir “to‘g‘ri”, “noto‘g‘ri”deb belgilanadigan savoldan iborat test

Eslatma 2: Ba’zi test turlari texnik sharoitlar sababli vaqtincha boshqa test bilan almashtirilishi mumkin.

**IV. ONA TILI VA ADABIYOT FANIDAN BILIMLARNI
BAHOLASHNING PEDAGOG KADRLAR ATTESTATSIYASI TEST
SINOVI SPESIFIKATSIYASI (FORMATI)**

Nº	Baholanadigan talablar	Topshiriqlar soni	Testlar turi		Ajratilgan vaqt (min)	M
1.	Fonetika	1	1	Y1	1.5	2
2.	Grafika va orfografiya	3	2	Y3	1.5	1
			3	Y1	1.5	2
			4	Y2	1.5	3
			5	Y1	1.5	1
3.	Leksikologiya va leksikografiya	3	6	Y2	1.5	3
			7	Y3	1.5	1
			8	Y3	1.5	1
			9	Y1	1.5	2
			10	Y1	1.5	2
			11	Y1	1.5	2
			12	Y1	1.5	2
			13	Y2	1.5	3
			14	Y1	1.5	1
			15	Y2	1.5	3
4.	Grammatika	11	16	Y1	1.5	2
			17	Y1	1.5	2
			18	Y1	1.5	2
			19	Y1	1.5	2
			20	Y2	1.5	2
			21	Y3	1.5	1
			22	Y1	1.5	2
			23	Y1	1.5	2
			24	Y1	1.5	2
			25	Y1	1.5	2
5.	Uslubiyat. Nutq madaniyati	2	26	Y1	1.5	2
6.	Matn ustida ishslash	3	27	Y1	1.5	2
7.	Punktuatsiya	1	28	Y2	1.5	3
8.	Xalq og‘zaki ijodi	1	29	Y1	1.5	2
9.	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Eng qadimgi davrlardan Alisher Navoiy davrigacha)	1	30	Y2	1.5	2
10.	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiy ijodi)	2	31	Y1	1.5	2
11.	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiydan keyingi davrdan XX asrgacha)	2	32	Y2	1.5	2
12.	Jadid adabiyoti	1	33	Y1	1.5	2

	13. XX asr adabiyoti	4	32	Y3	1.5	1
			33	Y1	1.5	2
			34	Y1	1.5	2
			35	Y2	1.5	3
	Mustaqillik davri adabiyoti	1	36	Y1	1.5	2
	14. Adabiyot nazariyasi (she'riy san'atlar, janrlar, she'riy vaznlar, she'r tahlili)	2	37	Y1	1.5	2
			38	Y1	1.5	3
	15. Jahon adabiyoti	1	39	Y1	1.5	2
	16. Mustaqil o'qish uchun berilgan asarlar	1	40	Y1	1.5	2
				Y1 – 27	1.5*40	1
				Y2 – 8	=60	2
				Y3 – 5		3

Eslatma 3: Test sinovning yuqorida keltirilgan (testlar soni, turi, ajratilgan vaqt, balli, murakkablik darajasi) ko'rsatkichlariga tajriba-sinov natijalari va ilmiy asosli tahlilidan kelib chiqib, tegishli o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.

V. ONA TILI VA ADABIYOT FANI MAZMUN ELEMENTLARI KODIFIKATORI

Ona tili va adabiyot fanidan bilimlarni baholashda test sinovi topshiriqlarini tuzish uchun ona tili va adabiyot fani mazmun elementlari kodifikatori umumiy o'rta ta'lif muassasalari o'qituvchilariga qo'yiladigan ona tili va adabiyot fani o'quv dasturi mazmuni asosida tuzilgan.

Ona tili va adabiyot fani mazmun elementlari kodifikatori umumiy o'rta ta'lif maktablarida o'qitiladigan ona tili va adabiyot fani dasturida ko'zda tutilgan barcha mazmun elementlari va DTS talablarini qamrab oladi.

Jadvalning birinchi ustunida ona tili va adabiyot fanining mazmun sohalari kodi, ikkinchi ustunda attestatsiya test sinovida baholanadigan mazmun elementi keltirilgan.

Soha kodi	Milliy test sinovida baholanadigan mavzular ro‘yxati
I	Ona tili
101	Til haqida ma’lumot. Fonetika.
102	Grafika. Orfografiya
103	Leksikologiya, leksikografiya
104	Morfologiya (So‘z tarkibi. So‘z yasalishi)
105	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Ot, sifat)
106	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Son, ravish, olmosh)
107	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Fe’l)
108	Morfologiya (Yordamchi so‘z turkumlari va alohida olingan so‘zlar)
109	Sintaksis (Teng va tobe bog‘lanish. So‘z birikmasi sintaksi)
110	Sintaksis (Sodda gap sintaksi. Gap bo‘laklari)
111	Sintaksis (Sodda gap sintaksi. Uyushgan bo‘laklar. Kiritma. Undalma. Ajratilgan bo‘lak)
112	Sintaksis (Qo‘shma gaplar sintaksi)
113	Uslubiyat. Nutq madaniyati.
114	Punktuatsiya
115	Matn ustida ishslash
II	Adabiyot
201	Xalq og‘zaki ijodi
202	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Eng qadimgi davrlardan Alisher Navoiy davrigacha)
203	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiy ijodi)
204	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiydan keyingi davrdan XX asrgacha)
205	Jadid adabiyoti
206	XX asr adabiyoti.
207	Mustaqillik davri adabiyoti
208	Adabiyot nazariyasi.
209	Jahon adabiyoti
210	Mustaqil o‘qish uchun berilgan asarlar

**VI. ONA TILI VA ADABIYOT FANIDAN BILIMLARNI
BAHOLASHNING MILLIY TEST SINOVI TOPSHIRIQLARINI
BAHOLASH MEZONLARI**

Har bir test bir xil baholash mezonlariga ko‘ra baholanadi.

1. To‘rtta javob variantli, bitta to‘g‘ri javobli testni baholash mezoni:

Agar belgilangan javob to‘g‘ri bo‘lsa, 2 ball

Agar belgilangan javob noto‘gri bo‘lsa, 0 ball

2. Moslashtirishni talab qiladigan test topshirig‘i:

Agar belgilangan javob to‘g‘ri bo‘lsa, 2 ball

Agar belgilangan javob noto‘gri bo‘lsa, 0 ball

3. Har bir “to‘g‘ri”, “noto‘g‘ri” deb belgilanadigan savoldan iborat yopiq test:

Agar belgilangan javob to‘g‘ri bo‘lsa, 2 ball

Agar belgilangan javob noto‘g‘ri bo‘lsa, 0 ball

Ona tili va adabiyot

№	Para- graf	Punkt	Mavzu	Qiyinlik darajasi			Ko‘nikma turlari	Test turi	Har bir test uchun ajra- tilgan vaqt (minut)
				1	2	3			
1	1	01	Til haqida ma’lumot. Fonetika.		1		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
2	1	02	Grafika. Orfografiya	1	1	1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y3 Y1 Y2	1,5

3	1	03	Leksikologiya, leksikografiya	2		1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1 Y2 Y3	1,5
4	1	04	Morfologiya (So‘z tarkibi. So‘z yasalishi)	1	1		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y3 Y1	1,5
5	1	05	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Ot, sifat)			1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
6	1	06	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Son, ravish, olmosh)			1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
7	1	07	Morfologiya (Mustaqil so‘z turkumlari. Fe’l)			1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1 Y2	1,5
8	1	08	Morfologiya (Yordamchi so‘z turkumlari va alohida olingan so‘zlar)	1			Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
9	1	09	Sintaksis (Teng va tobe bog‘lanish. So‘z birikmasi sintaksisi)			1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y2	1,5
10	1	10	Sintaksis (Sodda gap sintaksisi. Gap bo‘laklari)			1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5

11	1	11	Sintaksis. Uyushgan bo'laklar, ajratilgan bo'lak. Kiritma. Undalma.		1	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1	1,5
12	1	12	Sintaksis (Qo'shma gaplar sintaksisi)		1	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1	1,5
13	1	13	Uslubiyat. Nutq madaniyati.		2	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1 Y2	1,5
14	1	14	Punktuatsiya		1	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1	1,5
15	1	15	Matn asosida (leksikologiya . Grammatika. Imlo yoki tinish belgi)	1	2	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y3 Y1	
16	2	01	Xalq og'zaki ijodi		1	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1	1,5
17	2	02	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo'lgan adabiyot (Eng qadimgi davrlardan Alisher Navoiy davrigacha)		1	Bilish, tahlil qilish, qo'llay olish	Y1	1,5

18	2	03	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiy ijodi)		1	1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1 Y2	1,5
19	2	04	Qadimgi davrlardan boshlab XX asrgacha bo‘lgan adabiyot (Alisher Navoiydan keyingi davrdan XX asrgacha)		2		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1 Y2	1,5
20	2	05	Jadid adabiyoti		1		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
21	2	06	XX asr adabiyoti.	1	2	1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y3 Y1 Y2	1,5
22	2	07	Mustaqillik davri adabiyoti		1		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
23	2	08	Adabiyot nazariyasi. (she’riy san’atlar, janrlar, she’riy vaznlar, she’r tahlili)		1	1	Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1	1,5
24	2	09	Jahon adabiyoti		1		Bilish, tahlil	Y1	1,5

							qilish, qo‘llay olish	
25	2	10	Mustaqil o‘qish uchun berilgan asarlar		1		Bilish, tahlil qilish, qo‘llay olish	Y1
			JAMI	7	26	7		60
							Y1– 27 Y2 – 8 Y3 – 5	

Eslatma 4. Har bir test topshirig‘ini bajarish uchun 1,5 minut vaqt ajratiladi.

Test sinovlariga tayyorgarlik ko‘rish uchun tavsiya etiladigan adabiyotlar:

I. Ona tili

- I.1. Ona tili (5- sınıf). N. Mahmudov va b. G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2020
- I.2. Ona tili (6- sınıf). N. Mahmudov va b. “Tasvir” NU, 2017
- I.3. Ona tili (7- sınıf). N. Mahmudov va b. “Ma’naviyat”, 2017
- I.4. Ona tili (8- sınıf). M.Qodirov va b. Cho‘lpon nomidagi NMIU, 2019
- I.5. Ona tili (9- sınıf). N. Mahmudov va b. “Tasvir” NU, 2019
- I.6. Ona tili (10- sınıf). N. Mahmudov va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2017
- I.7. Ona tili (10- sınıf, 2- qism). B.Mengliyev va b. “O‘qituvchi”, 2020
- I.8. Ona tili (11- sınıf). N. Mahmudov va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2017
- I.9. Ona tili (11- sınıf, 2- qism). B.Mengliyev va b. “O‘qituvchi”, 2020

II. Adabiyot

- II.1. Adabiyot (5- sınıf) S.Ahmedov va b. “Sharq”, 2020

- II.2. Adabiyot (6- sinf, 1- qism) S.Ahmedov va b. “Ma’naviyat”, 2017
- II.3. Adabiyot (6- sinf, 2- qism) S.Ahmedov va b. “Ma’naviyat”, 2017
- II.4. Adabiyot (7- sinf) Q.Yo‘ldoshev va b. «Sharq», 2017
- II.5. Adabiyot (8- sinf) S.Olim va b. G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2019
- II.6. Adabiyot (9- sinf) Q.Yo‘ldoshev va b. “O‘zbekiston” NMIU, 2019
- II.7. Adabiyot (10- sinf, 1- qism), B.To‘xliyev va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2017
- II.8. Adabiyot (10- sinf, 2- qism), B.To‘xliyev va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2017
- II.9. Adabiyot (11- sinf, 1- qism), B.To‘xliyev va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2018
- II.10. Adabiyot (11- sinf, 2- qism), B.To‘xliyev va b. “O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi” DIN, 2018

III. Qo‘sishimcha adabiyotlar (To‘liq o‘qib chiqiladi)

- III.1. O‘tkir Hoshimov. “Dunyoning ishlari” (Qissa) (5- sinf)
- III.2. Cho‘lpon. “Kecha va kunduz” (Roman) (11- sinf)
- III.3. Tog‘ay Murod. “Yulduzlar mangu yonadi” (Qissa) (6- sinf)
- III.4. Pirimqul Qodirov. “Yulduzli tunlar” (Roman) (6- sinf)
- III.5. Odil Yoqubov. “Ulug‘bek xazinasi” (Roman) (9- sinf)
- III.6. Abdulla Oripov. “Sohibqiron” (She’riy drama) (9- sinf)
- III.7. Oybek. “Navoiy” (Roman) (9- sinf)
- III.8. Abdulla Qodiriy. “O‘tkan kunlar” (Roman) (10- sinf)
- III.9. O‘tkir Hoshimov. “Ikki eshik orasi” (Roman) (10- sinf)
- III.10. Erkin Vohidov. “Ruhlar isyoni” (Doston) (11- sinf)